

SILVIJA

ŠMIDKENA

SILVIJA ŠMIDKENA

VĒL ARVIEN...

AND STILL, AS EVER...

Es turu rokās māla pikuci. Tas runā ar mani: dari, jā, jā, dari droši... es palīdzēšu... pavisam droši... kā tik gribi... būs... bet dari šodien, neatliec uz rītdienu.

In my hands, I hold a lump of clay. It speaks to me: do it, yes, yes, go ahead... I will help... go right ahead... in any way you like... it will happen... but do it today, do not put it off until tomorrow.

SILVIJA ŠMIDKENA

VĒL ARVIEN...

Silvija Šmidkena dzimusi 1935. gadā Rīgā. 1954. gadā viņa absolvējusi Rīgas Lietišķās mākslas vidusskolas Keramikas nodaļu. 1960. gadā māksliniece absolvēja Latvijas Valsts Mākslas akadēmiju, kā arī tika uzņemta Latvijas Mākslinieku savienībā. Ilgus gadus Silvija Šmidkena aktīvi darbojās Mākslinieku savienības valdē, vadot keramikas sekciju, piedalījās Kultūra ministrijas ekspertu komisijā, dažādās mākslas padomēs un izstāžu noformēšanā. Silvija Šmidkena ilgus gadus piedalījies Mākslas fonda radoši eksperimentālo keramikas darbnīcu Ķīpsalā, Balasta dambī 13, organizatoriskajā darbā, kā arī aktīvi iesaistījās darbnīcu renovācijā 20. gadsimta 80. gados, kad tika pilnveidotas keramiķu darbnīcu telpas un izveidotas plašas ekspozīciju telpas latviešu lietišķajai mākslai. Kopā ar spilgtu 20. gadsimta otrās puses keramiķu saimi arī māksliniece Silvija Šmidkena bija viena no tām, kas Ķīpsalas keramiķu padarīja par tā perioda latviešu kultūras fenomenu, kas veidojis vairākas keramiķu paaudzes un ļāvis nostiprināties latviešu tradīcijām keramikā. Ķīpsalas keramika kļuva par sinonīmu izcilākajiem mākslinieku sasniegumiem lietišķās mākslas jomā. Tas bija ceļš, kas aizvedis tautas podniecību un latviskās tradīcijas līdz nepieredzētām virsotnēm un profesionālajam līmenim. Pagājušā gadsimta 70. un 80. gados Ķīpsalas keramika kļuva par vienu no Padomju Savienības nozīmīgākajiem keramikas starptautiskās sadarbības centriem: latviešu keramiķi no starptautiskajām izstādēm Eiropā un pasaulē mājup atveduši neskaitāmas dārgmetālu godalgas.

Līdzās intensīvajam organizatoriskajam darbam Silvija Šmidkena spilgti sevi piesaka kā māksliniece un keramikas tradīciju nesēja. Kopš 1954. gada viņa piedalās izstādēs gan Latvijā, gan ārzemēs. Viņas darbi tika eksponēti Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Krievijā, Polijā, Vācijā, Japānā, Francijā un Itālijā, kur par saviem mākslas darbiem Silvija saņēmusi arī godalgas. Māksliniece ir sarīkojusi vairāk nekā 10 personālizstādes, piedalījies starptautiskajos keramikas simpozijos. Silvija Šmidkena ik dienu atzīstas mālam mīlestībā, jo nevar bez tā iztikt nemaz: "Un kā lai neaizraujas ar keramiķu, ja Latvijā ir tik bagātīgi māla krājumi. Latgalē var pagrābt māla piku no ceļa un izveidot kaut ko turpat uz vietas."

Keramiķe Silvija Šmidkena ir ne vien spilgtā māksliniece, bet arī vairāku nozīmīgu keramikai veltītu publikāciju un izdevumu autore. 2014. gadā izdevniecība Zvaigzne ABC publicēja viņas kultūrvēsturisko darbu – dienasgrāmatu "Māksla mīlēt mālu", veselas paaudzes dienasgrāmatu un pieminekli 20. gadsimta keramiķu darbam. Savukārt 2016. gadā Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs izdeva Silvijas Šmidkenas grāmatu "Mūsu Ķīpsala" – sarunu un atmiņu krājumu par Ķīpsalas keramiķu. Savos tekstos māksliniece kodolīgā un trāpīgā valodā vēsta par mūžu mākslā un par Latvijas keramikas ziedu laikiem.

Māksliniece vienmēr ir tiekusies pilnveidot savu radošo darbību, eksperimentējot ar daudzveidīgiem keramikas materiāliem un

tehnoloģijām. Silvijas Šmidkenas darbus raksturo atturīgi askētiskām formām un krāsām bagātas kompozīcijas, kas apliecina autores uzticību mūžīgām vērtībām. Savā radošajā daudzveidībā māksliniecei vienmēr ir izdevies sasniegt apbrīnojamu harmoniju.

"Vēl arvien..." ir neliela Silvijas Šmidkenas radošā darba retrospekcija Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā. Ekspozīciju veido trīs darbu sērijas, kuras gan vizuāli, gan saturiski papildina mākslinieces akvareļi un tušas gleznojumi uz papīra. Senākie izstādītie darbi pieder pie "Kosmoēras" sērijas un ir radīti 1980. gadu sākumā kopā ar mākslinieces dzīvesbiedru Leonu Lukšo (1930–1984). Silvija Šmidkena stāsta, ka Leons bija aizrautīgs kosmosa pētnieks un zinātniskās fantastikas cienītājs – tas arī esot iedvesmojis abus radīt "Kosmoēras" darbu sēriju. Zīmīgi, ka abu mākslinieku "Kosmoēra" sasaucas ar postmodernās mākslas pasaules jaunā viļņa estētiku, zinātniskās fantastikas virzienu – jauno kosmisko operu –, kā arī datorgrafikas izmantošanu kino pasaulē. Silvijas un Leona "Kosmoēras" darbi ir konstruktīvi un ģeometriski precīzi – to būvķermeņi tiešām atgādina kosmiskos kuģus un fantastiskus tehnogēnos objektus.

1990. gados Silvijas Šmidkenas radošo darbu iedvesmoja urbānā ainava, ko māksliniece atveidoja darbu sērijā "Pilsētas iespaidi". Joprojām konstruktīvas, taču šoreiz jau arhitektoniskas formas asociatīvi sasaucas ar urbānajā vidē sastopamajiem objektiem – daudzstāvu mājām, torņiem un rūpnīcu skursteņiem –, kas ieskauj cilvēka dabisko būtību un padara to vēl trauslāku.

Līdzīgi kā attīstās mākslas tendences Latvijā, mainās arī Silvijas Šmidkenas radošais darbs, sākot ar konstruktīvām ģeometriskām kompozīcijām līdz abstraktām un biomorfām formām. Atnākot 21. gadsimtam, Silvijas Šmidkenas darbos vērojamas tēmu un formu transformācijas. Mākslinieces keramika kļūst maigāka un plūstošāka, sižeti pietuvinās dabai un cilvēkam. Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā izstādīta darbu sērija "Dabas iespaidi", kas radīta laika posmā no 2000. līdz 2010. gadam. Šo darbu grupu papildina arī mākslinieces gleznojumi. "Mani ļoti iespaido tīrā daba – bez betona stabiem un citiem svešķermeņiem. Tēvs bija dabas baudītājs, dzīvojam Murjāņos. Arī tagad mani iedvesmo dabas veidojumi, piemēram, akmeņi – tos bieži vien atveidoju kā gulošas sievas, tādas apjomīgas, formīgas un mierīgas. Arī lietojamus traukus man patīk apgleznot it kā ar akvareļiem, izdzīvojot dabas krāsoņu pārejas, ritmus un līdzsvaru," par "Dabas iespaidiem" stāsta Silvija Šmidkena.

Valentīns Petjko

SILVIJA ŠMIDKENA AND STILL, A SEVER...

Silvija Šmidkena was born in Rīga in 1935. In 1954, she graduated from the Ceramics Department of Rīga Secondary School of Applied Arts, in 1960 – from the State Art Academy of Latvia, whereafter she was accepted into the Artists' Union. Silvija Šmidkena was an active and long-term member of the Union's board, chairing its ceramics section. She also sat on the expert commission of the Ministry of Culture and different art panels as well as contributed to the organisation of various exhibitions. For many years, Silvija Šmidkena helped organise the Latvian SSR Art Holding's creative and experimental ceramic workshops in Ķīpsala, located at number 13 Ballast Dam, and was actively involved with the workshops' renovation during 1980s, when artist studios were refurbished and new display spaces created for Latvian applied art. Together with a close-knit group of other ceramicists of the second half of the 20th century, Silvija Šmidkena was among those who shaped Ķīpsala ceramics as a distinct artistic phenomenon in Latvian culture of the period – a phenomenon, which has produced several generations of ceramic artists and strengthened Latvian ceramic traditions. Ķīpsala ceramics became synonymous with outstanding artistic achievement in the field of applied art. This path took folk pottery and Latvian traditions to unprecedented heights and professionalism. In the 1970s and 1980s Ķīpsala ceramics became a major hub for international cooperation in ceramic art within the Soviet Union – Latvian ceramicists brought home from international exhibitions in Europe and other parts of the world innumerable awards of different kind and value.

Alongside intensive organisational work, Silvija Šmidkena staked a bold claim as an artist and carrier of ceramic traditions. She participates in exhibitions, both in Latvia and abroad, since 1954. Her work has been exhibited and awarded different prizes in Latvia, Lithuania, Estonia, Russia, Poland, Germany, Japan, France and Italy. The artist has held more than 10 personal shows and participated in international ceramic art symposia. Silvija Šmidkena's work is a daily declaration of love to clay, which is something she simply cannot live without: "How can I help being carried away by ceramics, if Latvia has such rich clay deposits? In Latgale, you can grab a handful of clay from the roadside and make something right there, on the spot."

Not only is ceramicist Silvija Šmidkena a bright artist, she is also author to a number of seminal publications and writings about ceramics. In 2014, Zvaigzne ABC Publishing House published her cultural-historical diary "Māksla mīlēt mālu" (The Art of Loving Clay) – a chronicle of an entire generation and a monument to the work of 20th century-ceramicists. Meanwhile, in 2016, Daugavpils Mark Rothko Art Centre issued Silvija Šmidkena's book "Mūsu Ķīpsala" (Our Ķīpsala) – a collection of conversations and reminiscences about Ķīpsala ceramics. The laconic

language and neat descriptions evinced in the artists' writings are a testament to a life dedicated to art and to the heyday of Latvian ceramics.

The artist has always striven to perfect her artistry with bold experiments, using a wide range of ceramic materials and technologies. Silvija Šmidkena's works are ascetic in form and rich in colour, affirming the author's dedication to timeless values. In all her creative versatility, the artist has always managed to achieve admirable harmony.

"AND STILL, AS EVER..." is a small retrospection of Silvija Šmidkena's creative work, offered at Daugavpils Mark Rothko Art Centre. The exhibition features three series of works, which are visually and meaningfully enhanced by the artist's watercolours and ink drawings on paper. The older works belong to the "Cosmic Era" series and were created by Silvija Šmidkena in early 1980s in a tandem with her husband Leon Lukšo (1930-1984). Silvija Šmidkena recalls that Leon was an avid researcher of the universe and a keen science fiction devotee – these interests inspired the husband and wife team to create the "Cosmic Era" series. Significantly, their "Cosmic Era" echoes the New-Wave aesthetics of postmodern art, the new space opera genre of science fiction as well as the use of computer graphics in the film world. Silvija and Leon's works from the "Cosmic Era" series are constructive and geometrically precise – their building blocks truly resemble spaceships and fantastic technogenic objects.

In the 1990s, Silvija Šmidkena was inspired by cityscape, which the artist captured in her "Urban Impressions" series. The forms, still constructive, but now also architectural, evoke associations with objects from the urban environment – high-rises, towers and factory chimneys, which engulf the natural being of humans and make it even more fragile.

Silvija Šmidkena's creativity changes along with Latvian artistic tendencies, starting from constructive geometric compositions to abstract and biomorphic forms. In the 21st century, Silvija Šmidkena's work evinces transformations of themes and forms. The artist's ceramics become more delicate and fluid, thematically closer to nature and humans. The "Impressions from Nature" series, which is also exhibited at Daugavpils Mark Rothko Art Centre, was created from 2000 until 2010. This body of work is supplemented with the artist's ink drawings and watercolour paintings. "I am very much affected by pure nature – without concrete posts and other foreign objects. My father relished being in nature when we lived in Murjāņi. Even now, I am still inspired by natural formations such as stones and often depict them as sleeping women – ample, voluptuous and serene. I also like to give my practical vessels watercolour-like coatings as I relive the natural blending of colour tones, their peculiar rhythms and harmonies," says Silvija Šmidkena about her "Impressions from Nature" series.

Valentīns Petjko

NO SĒRIJAS „KOSMOĒRĀ” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA”

Kopdarbs ar keramiķi Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leons Lukšo (1930–1984) / glāzūra / stoneware, glaze, h – 47, 1982

NO SĒRIJAS „KOSMOĒRA” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA”
Kopdarbs ar keramiķi Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leons Lukšo (1930–1984),
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 15, 1981

NO SĒRIJAS „KOSMOĒRA” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA”

Kopdarbs ar keramīki Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leon Lukšo (1930–1984), akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 28, 1981

NO SÉRIJAS „KOSMOĒRA” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA”

Kopdarbs ar keramiķi Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leons Lukšo (1930–1984), akmeņmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 46, 1982

NO SĒRIJAS „KOSMOĒRA” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA”
Kopdarbs ar keramiķi Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leons Lukšo (1930–1984),
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 27, 1981

NO SĒRIJAS „KOSMOĒRA” / FROM SERIES „THE COSMIC ERA” →
Kopdarbs ar keramiķi Leonu Lukšo (1930–1984) / Created together with ceramist Leons Lukšo (1930–1984)
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 27, 1981

AINAVA / LANDSCAPE

papīrs, akvareļi, zīmulis, pildspalva, flomāsteri / watercolour, pen, pencil and fineliner on paper
38 x 55, 2008

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS” →
māls, glazūra / clay, glaze, h – 59, 1990-2000

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS”
māls, glazūra / clay, glaze, max. h – 66, 1990-2000

AINAVA / LANDSCAPE
papīrs, akvareļi, tuša, pasteli, flomāsteri / ink, watercolour, pastel and fineliner on paper
43 x 46,5, 2008

AINAVA / LANDSCAPE

papīrs, akvareļi, tuša, zīmulis, pildspalva, flomāsteri / ink, watercolour, pen, pencil and fineliner on paper
36 x 48, 2007

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS” →
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 45, 1999

NO SÉRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS” māls, glazūra / clay, glaze, max. h – 60, 1990-2000

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS”
māls, glazūra / clay, glaze, h – 46, 1990-2000

AINAVA / LANDSCAPE
papīrs, tuša, flomāsteri / ink and fineliner on paper
31 x 45, 2005

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 31, 1990-2000

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS”
māls, akmensmasa, glazūra / clay, stoneware, glaze, h – 31, 1999-2000

NO SĒRIJAS „PILSĒTAS IESPAIDI” / FROM SERIES „URBAN IMPRESSIONS” →
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 37, 1990

AINAVA / LANDSCAPE
papīrs, tuša, zīmulis, pildspalva, flomāsteri / ink, pen, pencil and fineliner on paper
30,5 x 43, 2005

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 25, 2000-2010

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, h – 21, 2000-2010

AINAVA / LANDSCAPE
papīrs, tuša, akvareļi, flomāsteri / ink, watercolour and fineliner on paper
29,5 x 42, 2005

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, max. h – 19, 2000-2010

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, max. h – 15, 2000-2010

VASARAS MOZAĪKA / SUMMER MOSAIC
papīrs, akvareļi, tuša, pildspalva, flomāsteri / ink, watercolour, pen and fineliner on paper
43 x 61,5, 2007

VASARAS MOZAĪKA / SUMMER MOSAIC
papīrs, akvareļļi, tuša, pildspalva, flomāsteri / ink, watercolour, pen and fineliner on paper
43 x 61,5, 2007

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa, glazūra / stoneware, glaze, max. h – 15, 2010

NO SĒRIJAS „DABAS IESPAIDI” / FROM SERIES „NATURAL IMPRESSIONS”
akmensmasa / stoneware, h – 20, 2000-2010

AINAVA / LANDSCAPE

papīrs, akvareļi, tuša, zīmulis, pildspalva, flomāsteri / ink, watercolour, pen, pencil and fineliner on paper
36 x 48, 2007

SILVIJA ŠMIDKENA. VĒL ARVIEN...
SILVIJA ŠMIDKENA. AND STILL, AS EVER...
izstādes katalogs / exhibition catalogue

izstāde Daugavpils Marka Rotko mākslas centrā no 2017. gada 16. novembra līdz 2018. gada 14. janvārim
exhibition in Daugavpils Mark Rothko Art Centre from November 16, 2017 till January 14, 2018

izstādes kurators / curator of exhibition - Valentīns Petjko

redaktors / editor - Valentīns Petjko
teksts / text - Valentīns Petjko
foto / photo - Baiba Priedīte
dizains / design - Elīna Locika
tulkojums angļu valodā / translation to English - Inga Gedžūne
korektore / proofreader - Jana Taperte (latviešu val./Latvian)

Valmiermuiža
ALUS DARĪTAVA PĒC VALMIERAS

Devona

izdevējs / publisher - Daugavpils Marka Rotko mākslas centrs / Daugavpils Mark Rothko Art centre
www.rothkocenter.com
iespiests / printed - Dardedze Hologrāfija

ISBN: 978-9934-535-54-3

